

POHJANMAAN OPETTAJA ÖSTERBOTTENS LÄRARE

2/2009

20.11.2009



POHJANMAAN
ALUEYHDISTYKSEN
TIEDOTUSLEHTI

www.oajpohjanmaa.fi

- 1 Kiristykseen ei saa suostua / Utpressning går inte an
- 5 Kohti monipuolisia kielivalintoja
- 12 Elämäntyönä vaikuttaminen

Kiristykseen ei saa suostua

Utpressning går inte an

Kuntien taloustilanteen heikkeneminen näkyy kouluissa, päiväkodeissa ja oppilaitoksissa menoleikkauksina ja yhä uusin säästökohteiden etsimisellä. Opetusta ja ohjausta karsitaan nyt kovalla kädellä, mikä näkyy mm. ryhmäkoon kasvuna. Opettajan työstä on leikkausten myötä tullut entistäkin kuluttavampaa, minkä lisäksi monen palkkaa on leikattu.

Kaikille kunnille ei tämäkään riitä, vaan opettajia on painostettu mitä erilaisimpiin säästösopimuksiin. Jo 19 kuntaa on päättynyt lomauttamaan opettajia, kun säästösopimukset on torjuttu. Lomautukset rikkovat lasten ja nuorten lakiin perustuvaa oikeutta opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen kaikkina koulupäivinä. Lisäksi opiskelun turvallisuus heikkenee.

Osa kunnista on ryhtynyt jopa kiristämään opettajia säästösopimusten taakse. On päivänselvää, ettei kiristykseen pidä suostua. OAJ selvittelee parhaillaan, onko työnantaja syyllistynyt jopa laittomuuksiin. Jotain päättäjien asenteista ylipäättään kertoo se, että läheskään kaikki lomautuskunnat eivät ole heikoimmassa asemassa, vaan niiden joukossa on myös talouden keskivertokuntia.

Taloustaantumana aikana olisi erityisen tärkeää huolehtia varhaiskasvatuksen ja koulutuksen resursseista. Kun kodeissa on huolia ja ahdinkoa, pitäisi edes koulun kyetään tarjoamaan turvallisuutta ja tavoitteellisuutta lasten ja nuorten elämään. Laadukas koulutus ja varhaiskasvatus on paras ja lopulta edullisin resepti syrjäytymistä vastaan.

Myöhemmin syksyllä käynnistyvät sopimusneuvottelut, joihin kohdistuu jo ennalta suuria paineita. Ensi talvena käydään OAJ:n valtuustovaalit. Tulossa on siis vilkas edunvalvonta- ja järjestövuosi niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin.

Toivotan voimia ja valoa syksyyn kaikille OAJ Pohjanmaan jäsenille ja luottamushenkilöille!

Erkki Kangasniemi

OAJ:n puheenjohtaja, kouluneuvos



Kommunernas allt sämre ekonomi syns i skolor, daghem och läroanstalter. Undervisning och handledning bantas ned, grupperna blir större och problemen ökar. Lärarens arbete har blivit tyngre. Utöver allt detta har dessutom många lärare drabbats av lönenedskärningar.

En del kommuner har även pressat lärarna till att ingå så kallade sparavtal. Redan 19 kommuner har fattat beslut om att permittera lärare när sparavtal inte har accepterats. Permitteringarna

bryter mot barnens och de ungas rätt att få läroplanenlig undervisning alla skoldagar. Också tryggheten försvagas.

Några kommuner har till och med utpressat lärarna till att godkänna sparavtal. Utpressning kan under inga omständigheter accepteras. OAJ utreder som bäst om arbetsgivaren har handlat olagligt. Många kommuner som permitterar är ingalunda i sämsta ekonomiska ställning, vilket berättar något om beslutsfattarnas inställning.

Under ekonomiskt dåliga tider borde man särskilt värna om fostran och utbildning. När många familjer tamps med den egna ekonomin och känner oro, borde åtminstone skolan kunna erbjuda trygghet och en inriktning för barnen och de unga. En kvalitativt hög dagvård och skola är sist och slutligen den bästa och billigaste medicinen mot utslagning.

Senare i höst inleds avtalsförhandlingarna. I vinter är det sedan dags för OAJ:s fullmäktigeval. Det kommer alltså att bli ett aktivt och intressant år för organisationen såväl på det lokala som på det riksfattande planet.

Jag önskar er alla i OAJ Österbotten en givande höst!

Skolrådet
Erkki Kangasniemi
OAJ:s ordförande

www.oajpohjanmaa.fi

Puheenjohtajan palsta

Taloudellinen laskusuhdanne koettelee maatamme. Valtio, kunnat, kuntayhtymät ja muut koulutuksesta vastaavat koettavat saada budjetit tasapainoon ensi vuodeksi, kun verotulot vähenevät. Yhtälö ei ole helppo, sillä esimerkiksi peruskunnissa tuntuvia säästöjä saadaan vain puuttamalla terveydenhoitopalveluihin, sosiaalitoimeen tai koulumenoihin. Ensin mainitut menot lisääntyvät väestön ikääntymisen seurauksena ja kahden jälkimmäisen tärkeys korostuu lama-aikana. Arvovalintoja tehdään vertailemalla vanhusten, sairaiden, vähäraisten ja koululaisten tarpeita. Niistä huolehtiminen on niin sanotun hyvinvointivaltion ydinkysymys.

Kysymys ei ole siitä, etteikö maamme kykenisi enää ylläpitämään hyvinvointipalveluja, vaan siitä, onko siihen tarpeeksi halua. Valtio on lainsäädännöllä taannut mm. koulutuksellisen tasa-arvon, oikeuden terveydenhoitoon ja minimi sosiaaliturvan. Käytännössä asioista päätetään kunnissa, joiden resurssit sekä kuntapäätäjien tiedot, kyvyt ja asenteet vaihtelevat. Valtio valvoo kuntia, mutta valvonta on jälkikäteis-kontrollia. Se perustuu suurelta osalta kansalaisten tekemiin valituksiin ja kanteluihin valtion viranomaisille. Valtio ei kykene reaaliaikaisesti seuraamaan, miten kunnissa toimitaan.

Hyvä esimerkki valtion tietämättömyydestä oli kouluampumisten jälkeen virinnyt keskustelu oppilashuoltohenkilöstön määrästä kunnissa. Asian selvittämiseksi jouduttiin turvautumaan kyselyihin, koska valtiolla ei tällaista tietoa, kokonaisnäkemystä, ollut. Monet pohjalaiset koulutuksen järjestäjät ovat hoitaneet oppilashuoltoasiat mallikelpoisesti, mutta eivät suinkaan kaikki. Sama on tilanne muuallakin Suomessa.

Merkille pantavaa on, että kunnan varakkuus ei aina takaa sitä, että hyvinvointipalvelut ovat kunnossa. Selitys on yksinkertainen. Eri kunnat arvottavat asioita eri tavalla. Onko rahat laitettu kunnallisiin liikelaitoksiin, elinkeinoelämän tukemiseen vai peruspalveluihin? Lakisäateiset palvelut jokaisen kunnan on pakko hoitaa, mutta niiden minimitasoa ei ole tarkasti määritelty. Uskon, että ne kunnat, jotka huolehtivat hyvin peruspalveluistaan, tukevat siten myös elinkeinotoimintaa. Esimerkiksi oppilaitokset tarvitsevat erilaisia kuljetuspalveluja ja tekevät monenlaisia hankintoja paikallisista yrityksistä.



Ordförändens spalt



Den ekonomiska lågkonjunkturen prövar vårt land. Staten, kommunerna, samkommunerna och andra som är ansvariga för utbildning och fostran försöker att få sin budget i balans nästa år, samtidigt som skatteintäkterna minskar. Detta prioriteringsförhållande är inte lätt, ty betydande inbesparningar kan man endast uppnå genom att dra ned på kostnaderna inom hälsovården, sociala sektorn eller utbildningen. Den först nämnda utgiften ökar på grund av befolkningens åldrande, de andra utgifternas betydelse lyfts fram under denna lågkonjunktur.

Nu är frågan inte den, klarar vårt land av att upprätthålla välfärden, utan finns det tillräckligt med vilja? Staten har via lagstiftningen garanterat, bland annat, utbildning på jämlika grunder, rätt till hälsovård och en social trygghet. I praktiken görs beslut angående dessa frågor i våra kommuner där resurserna varierar, samtidigt som beslutsfattarnas kunskap, förmåga och inställning påverkar. Staten övervakar och kontrollerar, men det sker alltid i efterhand. Det kontrollerar beror i största grad på medborgarnas gjorda förfrågningar och besvärsskrivelser åt statens myndigheter. Staten har inte resurser att klara av uppföljningen med vad som sker inom kommunerna i realtid.

Ett bra exempel på statens ovetenskap, hände efter skolskjutningen, då man satte igång diskussionen om elevvårdnadspersonalens antal i kommunerna. Staten hade inga uppgifter, ingen helhetsbild, utan man måste gå ut med en förfrågning om situationen i kommunerna. Många utbildningsorganisatörer i Österbotten har skött sin uppgift med stor ära, men inte alla. Så ser det ut även i övriga Finland.

Lägg märke till att kommunens soliditet inte alltid garanterar att välfärdstjänsterna fungerar. Det finns en väldigt enkel förklaring. Kommunerna värdesätter saker på olika vis. Har man satsat på att stöda kommunala affärsverk, företagsamheten eller grundservice? De lagstadgade tjänsterna måste kommunerna sköta, men miniminivån är inte fastslagen. Jag tror och jag önskar, att kommuner som sköter om sin grundservice, stöder även den lokala företagsamheten. Alla läroanstalter behöver skolskjutsningar och gör gärna sina uppköp lokalt.

Kommunerna hamnar att prioritera för att få budgeten att gå ihop. Det kan man göra genom att öka intäkterna eller att minska utgifterna, detta tas



Arvovalinta on myös kunnan tai kuntayhtymän budjetin tasapainottaminen. Se voidaan tehdä joko tuloja lisäämällä tai menoja vähentämällä. Ensin mainittu tarkoittaa kunnallisveroprosentin tai kuntayhtymiä ylläpitävien osakaskuntien maksujen korotuksia. Tämä on siinä mielessä oikeudenmukaista, että veronkorotus koskee kaikkia kunnallisverovelvollisia ja maksun nouseminen kuntayhtymän osakkaita.

Menojen leikkaukset johtavat helposti irtisanomisiin tai lomautuksiin, sillä henkilöstökulut ovat kuntien ja kuntayhtymien suurin menoerä. Irtisanomisen voi ymmärtää jos työt vähenevät tai loppuvat kokonaan. Kunnissa tilanne on harvoin tällainen. Työtä on jo nyt niin paljon, että moni työntekijä uhkaa uupua taakkansa alle.

Lomautuksilla on samanlainen vaikutus. Niiden aikana töissä olevat joutuvat tekemään lomautettujenkin työt. Erityisen huonosti lomautukset sopivat koulutyöhön. Opettajien lomauttaminen ei ole laitoa, mutta yksikään lomauttajakunta ei ole kyennyt järjestämään lomautusten aikaista opetusta lain edellyttämällä tavalla. Siksi onkin toivottavaa, ettei muualla Suomessa vallalla oleva lomautusinto leviäisi pohjalaiskuntiin, jotka ovat toistaiseksi niistä pidättyneet.

Erityisesti huonoina aikoina hyvin hoidettujen hyvinvointipalvelujen arvo korostuu. Niiden tarvetta lisää edellisen laman kokemusten mukaan työttömyyden kasvu. Taloudellisten paineiden puristuksessa kaikki vanhemmat eivät valitettavasti jaksa huolehtia lapsistaan. Tällaisessa tilanteessa esimerkiksi oikeus päivähoitoon on lapsen kehitykselle tärkeää, vaikka se ei ole puhtaasti taloudellisessa mielessä yhteiskunnan etu. Virikkeellinen päiväkotitoimi voi auttaa lasta perheen kriisiajan yli ja edistää hänen selviytymistään elämästä. Jotkut vanhemmat ovat jopa ala-asteen opettajalta pyytäneet pidempiä koulupäiviä. Aina on niitä vanhempia, jotka sälyttävät kasvatusvastuun päivähoitolle tai koululle. Mutta kyseessä voi olla myös huoli lapsesta, kun omat voimat eivät riitä.

Talouden epävarmuuden ohella olemme OAJ Pohjanmaan hallituksessa olleet huolissamme yrityksiä yliopistouudistuksen yhteydessä madaltaa yliopiston lehtoreiden pätevyysvaatimuksia. Jatkuvasti julkisuudessa peräänkuulutetaan osaamisen merkitystä Suomen kilpailukyvyille. Pisa-tutkimusten mukaan suomalaislasten pärjääminen monia Euroopan maita paremmin selittyy osittain pätevällä opettajakunnalla. Opettajien pätevyysvaatimukset tulee säilyttää ennallaan. Mahdollisimman pätevät opettajat lastentarhoista yliopistoon ovat pienelle kansalle tärkeä voimavara.

Aurinkoista syksyä kaikille pohjalaisille opettajille ja lastentarhanopettajille!

Ari Rousu
puheenjohtaja
OAJ:n Pohjanmaan alueyhdistys

av utbildningen. Det första alternativet betyder förhöjning av skatteöret eller förhöjning av delägarnas avgift till samkommunen. Detta vore rättvist, för det gäller alla skattebetalare och avgiftsförhöjningen gäller alla delägare i samkommunen.

När man minskar kostnaderna leder det lätt till uppsägande eller permittering, ty personalkostnaderna är den tyngsta utgiften som sam- och kommunerna har. Det kan man förstå om arbetsuppgifterna minskar eller upphör. Inom våra kommuner ser det sällan. Arbetsuppgifterna har ökat i en sådan omfattning, att många hotas av utbrändhet.

Permittering har samma verkan. Under permitteringsperioden hamnar de som jobbar att göra den permitterades jobb. Detta passar inte utbildningsbranschen. Att permittera en lärare är inte olagligt, men ingen kommun, som har permitterat lärarna, har klarat av att ge den skolning som förutsätts enligt lagen. Vi hoppas och litar på att den permitteringsväg som är på gång inte drabbar vår region.

Under dessa dåliga tider är det viktigt att välfärdstjänsternas betydelse höjs. Erfarenheten från den förra nedgångsperioden visar, att dessa tjänster behövs, vi drabbades av stigande arbetslöshet.

Under den press som några föräldrar slås av ekonomisk misär, klarar dessa inte av att sköta sina barn. Under dessa omständigheter är det viktigt att, t.ex. rätt till dagvård, är väldigt angeläget för barnets utveckling, fastän det inte är ekonomiskt försvarbart. En fungerande dagvård kan hjälpa den familj som är i kris om dagis är öppet längre. Vissa av föräldrarna har till och med frågat av förskolelärarna om de är villiga att ställa upp, så att deras dag blir längre! Alltid finns och kommer alltid att finnas som anser att fostran och skolningen hör till dagis och förskolan. Vi skall komma ihåg att detta kan var en signal beträffande irritation.

På grund av denna osäkerhet som upplevs inom ekonomin, är vi i styrelsen för OAJ:s Österbottiska förbund bekymrade över de försök som finns, att gå ner på kraven på ett lektorat. I alla statistikforskningar som finns är vårt land alltid på första plats. Hela tiden frågar man varför? Enligt PISA-undersökningen är vi i topp. Kravet på lärarbehörigheten skall hållas kvar. Utan tvivel bättre lärare, desto bättre resultat!!

Detta är väldigt viktigt för oss.

En solig höst önskar jag åt alla lärare och alla barnträdgårdslärare

Ari Rousu
Ordförande
OAJ:s Österbottens region

OAJ:n valtuusto- ja hallitusterveisii

Virka- ja työsopimusneuvottelut siirtyvät aivan sopimuskauden loppuun. Vaikkealta näyttää. Palkan korotusvaraa on vähän ja lisähämmennystä tuottaa Tehyn pitkän sopimuksen tuomat hyvät korotukset. OAJ valmistautuu huolellisesti neuvotteluihin. Yleistavoitteemme ovat realistiset. Korkeasti koulutettujen ja vaativaa työtä tekevien opettajien palkkatasoa on voitava nostaa. Keinoja löytyy useita. Lisäksi olemme laatineet eri opetusalojen sopimuksiin mittavan luettelon tarkennuksia ja korjauksia, joilla ei ole juurikaan kustannusvaikutuksia, mutta jotka toisivat kannaltamme merkittäviä parannuksia.



Taantuma näkyy kuntien taloudessa huolestuttavasti. Yhdistyksemme alueella ei ole vielä toteutettu lomautuksia, mikä kertoo vastuullisuudesta. Lähellä kuitenkin mennään. Opettajia ja OAJ:tä syyllistetään jatkuvasti siitä, että emme suostu yhteisiin säästötoimiin. Tällöin jätetään huomiotta se, että meitä on jo pitkään piilolomautettu vähentämällä opetustunteja ja suurentamalla opetusryhmiä. Ne ovat merkinneet suurta säästöä kunnille eikä todellinen ansiotasomme ole kehittynyt.

Kuntien kireän taloudellisen tilan lisäksi olemme jo nyt huolissamme tulevasta valtionosuusudistuksesta. Siinähan yhdistetään mm. perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveystoimen valtionosuudet. Valtio on tähän asti maksanut perusopetuksen kustannuksista reilusti suuremman osan kuin sosiaali- ja terveystoimesta. Tuo ero on luvattu säilyttää eli euroja tulee

ensi vuonna yhtä paljon kuin tänäkin vuonna. Yhdistämisen myötä yhteinen laskennallinen valtionosuusprosentti on kuitenkin pienempi kuin aiempi perusopetuksen saama. Jäsenyhdistystemme tehtävänä kunnissa on selvittää tämä päättäjille etteivät he leikkaa resursseja vedoten uuden laskennallisen prosentiosuuden pienentymiseen.

Sopimusneuvottelut ovat OAJ:n superlukuvuoden ensimmäinen etappi. Seuraavana tulevat valtuustovaalit. Ennakoäänestys on jo helmikuussa ja tapahtuu netissä. Varsinainen vaali järjestetään maaliskuun loppupuolella noudattaen kunkin opetusalan entisiä käytäntöjä. Äänen laskennan jälkeen tulokset ilmoitetaan keskitetysti OAJ:n Helsingin toimistosta. Uusi valtuusto kokoontuu sitten toukokuussa 2010 ja ensitöikseen valitsee OAJ:lle uuden puheenjohtajan Erkki Kangasniemen seuraajaksi. Spekulaatioissa mahdollisia ehdokkaita on löytynyt useita.

OAJ:n valtuusto kokoontuu marraskuussa nelivuotisen kautensa viimeiseen kokoukseen. Henkilökohtaisesti se merkitsee minulle myös neljän vuoden puheenjohtajuuden päättymistä. Haasteellinen ja vastuullinen tehtävä on tuonut mukanaan mahdollisuuden osallistua sekä korkean tason päätöksentekoon että eri opettajaryhmien omiin tilaisuuksiin. Se on ollut kiinnostavaa ja innostavaa sekä avannut näköaloja kasvatusta ja opetusalan monimuotoisuuteen ja hienon ammattikuntamme aseman ja etujen puolustamisen tärkeyteen.

Olen OAJ:ssä eri tasoilla toimiessani saanut monilta tahoilta runsaasti kannustusta, tukea ja apua. Se on ollut tärkeää ja merkinnyt minulle paljon. Olen siitä kaikesta hyvin kiitollinen. Yhdessä tekeminen on voimamme!

Jarmo Juupaluoma

Kohti monipuolisia kielivalintoja

Viime aikoina olemme kouriintuntuvasti nähneet, kuinka viennistä riippuvainen kansantalous Suomi edelleen on. Siihen nähden maamme kansainvälistymiskehitys on kääntynyt huolestuttavaan suuntaan. Korkeakouluopiskelijoiden kiinnostus kansainväliseen vaihtoon ehti jo välillä hiipua uhkaavasti, ja nyt myös peruskoululaisten kielivalinnat ovat huolestuttavasti kaventuneet.

Saksan ja ranskan lukijoiden määrä on suorastaan romahtanut. Yhä useampi koululainen opiskelee peruskoulussa toisen kotimaisen ohella vieraista kielistä vain englantia.

Onko kyse liian suureksi nostetuista ryhmäkovaatimuksista, vai yleistyneestä käsityksestä, jonka mukaan englannin osaaminen jatkossa riittää? Epäilemättä molemmista.

Monipuolinen kielitaito lisää ihmisten keskinäistä ymmärtämistä ja kunnioitusta. Euroopassa on tarve lisätä yleistä tietoisuutta maanosan kielten monimuotoisuudesta ja niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat kielten säilymiseen ja kasvuun, sekä luoda ymmärrystä kielten moninaisuutta kohtaan.

Suomi osallistuu aktiivisesti sekä Euroopan unionin, Euroopan neuvoston että pohjoismaiden yhteistyöelimien kautta toteutettavaan kieltenopetuksen kehittämistyöhön. Suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuminen luo mahdollisuuksia rikastaa kansallista kielivarantoa, mutta tätä mahdollisuutta ei aina käytetä hyväksi.

Koulujen kieliohjelman monipuolistaminen ja kieltenopetuksen laadun kehittäminen on yksi Sini-



vihreän hallituksen tavoitteista. Parhailaan käynnissä perusopetuksen tuntijaon uudistamisessa arvioidaan se, pitäisikö esimerkiksi A2-kielen tuntimäärää muuttaa, jotta yhä useampi valitsisi sen.

Opetushallitus on käynnistä keväällä 2009 perusopetuksen vieraiden kielten kehittämishankkeen, joka on osa perusopetuksen laadun parantamiseen tähtäävää POP-ohjelmaa. Tavoitteena on, että nykyistä useammalla oppilaalla on jatkossa mahdollisuus opiskella englannin lisäksi myös muita vieraita kieliä jo perusopetuksen alaluokilla.

Vanhemmat ovat lasten kielivalintojen osalta avainasemassa. Olemme kannustaneet kouluja järjestämään vanhemmille ns. kieli-iltoja, joissa kerrotaan kieliopintojen hyödyistä ja oman koulun valinnanmahdollisuuksista.

Monipuolinen kielitarjonta on keskeinen osa laadukasta perusopetusta. Kuntien pitäisi entistä ennakoluulottomammin tehdä kuntarajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa; jakamalla opetusvastuuta kuntien kesken, on mahdollista saada aikaan säästöjä oppilaiden valinnanmahdollisuuksien kaventumatta. Säästöjä on mahdollista saada myös hyödyntämällä uudenlaisia opetusmenetelmiä kuten verkko- ja etäopetusta

Henna Virkkunen
Opetusministeri

Terveisiä pohjalaisille!

Hälsningar till österbottningar!

Hyvä lukija. Kädessäsi oleva Pohjanmaan opettaja, Österbottens lärare, jatkaa edeltäjänsä Tärpanttikkelin perinteitä välittämällä sekä suomeksi että ruotsiksi tietoa Pohjanmaan alueen opettajia kiinnostavista asioista sekä alueyhdistyksen toiminnasta. Kaikkia opettajaryhmiä edustavassa kaksikielisessä alueyhdistyksessämme noin 6000 jäsentä, joten lehden sisällön pitäminen koko lukijakuntaa kiinnostavana on haasteellista. Lehden toimituskunnassa on kuitenkin edustus kaikista alueyhdistyksen eri jaokista, joten uskon jokaisen opettajan löytävän lehdestä kiiinnostavia artikkeleita. Uuden lehden nimestä päätettiin järjestää nimikilpailu, jossa esitettiin hyviä ehdotuksia lehden nimeksi. Lähellä voittoa oli ehdotus jossa lehden nimeksi esitettiin ”Pohjalainen opettaja”. Toimituskunta ei kuitenkaan halunnut lehden nimen korostavan liiaksi pohjalaisuutta, koska alueellamme opetustyötä tekevistä kaikki eivät ole syntyperäisiä



pohjalaisia ja näin nimeksi päätettiin tuon ehdotuksen perusteella antaa Pohjanmaan opettaja, Österbottens lärare, johon kaikki alueellamme opetustyötä tekevät voivat toivottavasti samaistua. Koska lehden lopullinen nimi on toimituskunnan käsialaa, päätettiin arpoa kaikkien nimiehdotusten tehneiden kesken kolme palkintoa.

Alueyhdistyksemme viestintä ei kuitenkaan rajoitu pelkästään kaksi kertaa vuodessa ilmestyvään kaksikieliseen järjestölehteen, vaan käytössä on myös

internet-sivusto osoitteessa www.oajpohjanmaa.fi.

Sieltä löytyvät mm alueyhdistyksen hallituksen ja jaostojen jäsenten ajantasaiset yhteystiedot. Sivustolta löytyy myös päivitettyä tietoa ensi vuonna järjestettävistä OAJ:n valtuustovaleista sekä tulevista alueyhdistyksen jäsenille järjestettävistä kursseista ja tapahtumista.

Lisäksi sivustolle pyritään jatkossa saamaan ajankohtaista sisältöä mahdollisimman monipuolisesti.

Tätä lukiessasi olemme siirtyneet jo talviaikaan ja adventtiaika on jo ovelta. Toivottavasti mahdollisimman moni on välttynyt syksyn ykköspuheenaiheena olleesta H1N1-virukselta.

Voimia loppuvuoden rutistukseen kaikille lukijoille. Muistakaapa käydä kurkkaamassa www.oaj-pohjanmaa.fi

Lasse Mansikka-aho
päätoimittaja

POHJANMAAN OPETTAJA ÖSTERBOTTENS LÄRARE

20.11.2009

Toimituskunta:

Lasse Mansikka-aho
päätoimittaja
lassema@suomi24.fi
040 559 4033

Heli Katajamäki, YLL
Leena Nyberg, OAO
Mari Rinta-Nikkola, LTO
Ann-Sofi Røj-Lindberg, FSL

ISSN: 0785-9260

Ilmoitushankkija:

PirjoAnneli Vessonen
pa.vessonen@suomi24.fi
040 545 4322

Painopaikka:

Waasa Graphics Oy

Kansikuva: Matti Sippola

FSL

presenterar sig

Finlands Svenska Lärarförbund, FSL, är ett självständigt förbund inom Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ. FSL deltar i OAJ Österbotten via de sex medlemsföreningar

som är verksamma inom regionföreningens område. FSL föreningarna finns längs den österbottniska kusten från Kristinestads lärarförening (71 medlemmar) längst i söder till Vörå-Oravais-Maxmo lärarförening (121) längst i norr. Däremellan finns Närpes-Kaskö lärarförening (166), Malax-Korsnäs lärarförening (117), Korsholms svenska lärarförening (206) och Vasa svenska lärarförening, som är störst med 371 medlemmar. De sammanlagt cirka 1000 FSL-arna bildar en väsentlig andel (18%) av OAJ Österbotten.

Som förbund samlar FSL med sina 5000 medlemmar drygt 95 procent av hela den svenskspråkiga undervisningspersonalen i Finland. Precis som inom OAJ bildar ”ysiläiset”, dvs. de allmänbildande lärarna (klasslärare, ämneslärare m.fl.), den största gruppen inom FSL. En betydande andel FSL-are hittas även inom såväl universitet och högskolor som yrkesutbildningen. FSL sammankommer till kongress vart fjärde år för att välja ordförande och fullmäktige, nästa gång våren 2010.

FSL har en egen tidning med över hundraåriga anor, tidningen LÄRAREN, som utkommer i 30 nummer per år. Valda delar av LÄRAREN, bland annat ordförandes Dan Johanssons spalt, publiceras också i elektronisk form och är åtkomliga via FSL:s hemsida www.fsl.fi. Hemsidan rekommenderas för alla som vill ta del av lärarfackliga frågor på svenska.

FSL:s fackliga angelägenheter liknar OAJ:s. För närvarande har åtminstone 10 svensk- eller tvåspråkiga kommuner aktualiserat skolindragningar. Även andra utmaningar såsom integrering av elever med specialbehov, tryggnad av lärarnas fortbildning, överstora undervisningsgrupper, permitteringar etc.

FSL



är ur facklig synvinkel lika och oberoende av språklig tillhörighet. De utbildningspolitiska betoningarna kan däremot vara olika. För FSL är det till exempel viktigt att bevaka

läroplans- och andra förändringar i syfte att trygga kunnandet och språkutbudet för svenskspråkiga och finskspråkiga på lika grunder. Att problematiken beträffande språkundervisningen ser olika ut på finskt och svenskt håll märker man tydligt till exempel i att bara en procent (1 %) av eleverna i den finskspråkiga grundläggande utbildningen läser svenska på samma sätt som 90% av de finlandssvenska eleverna läser finska, de vill säga från och med årskurs 3.

I OAJ:s fullmäktige finns sju FSL-are varav två, undertecknad från Vasa och Pia Berg från Närpes, är från regionföreningens område. Pia och jag har även fått förtroendet att representera FSL i regionföreningens styrelse, där Pia som viceordförande dessutom deltar i arbetsutskottet.

Själv har jag varit mer eller mindre aktiv inom den lärarfackliga intressebevakningen på både lokal och nationell nivå sedan 1984. Den månadslånga lärarstrejken i april 1984 gav mig en riktig facklig rivstart och visade hur otroligt viktigt det är för ett fackförbund att aldrig vila på lagrarna utan ständigt vässa den fackliga pennan. Ändå är jag ännu inte riktigt övertygad om den konkreta nyttan av regionföreningen och föreningens roll som ”pennvässare” för regionens svenskspråkiga lärare. För mig personligen är det mycket givande att träffa likasinnade över språkgränsen. Det återstår dock ännu för regionföreningen att visa varför den även är till nytta för FSL som förbund.

Ann-Sofi Røj-Lindberg

Uudistuva yliopistojärjestelmä puhutti Vaasassa



Vaasan yliopistolehtorien luottamusmies ja YLL:n palkkasihteeri Aira Thölix (oik.) avasi keskustelutilaisuuden, jossa YLL:n varapuheenjohtaja Pia Mänttari (vas.), OAJ:n kehittämisspäällikkö Olli Luukkainen, OAJ:n järjestöasiamies Ulla Hiipakka esitelmöivät.

Uusi yliopistolaki astuu voimaan vuoden 2010 alusta. Uusi yliopistolaki, yliopistojärjestelmän uudistuminen ja mahdolliset vaikutukset virkasuhteisiin olivat aiheena Vaasan yliopistolehtorit ry:n maaliskuussa järjestämässä keskustelutilaisuudessa Vaasassa. Keskustelutilaisuuden puhujina olivat OAJ:n kehittämisspäällikkö Olli Luukkainen, Yliopistolehtorien liiton varapuheenjohtaja Pia Mänttari ja OAJ:n järjestöasiamies Ulla Hiipakka.

YLL:n varapuheenjohtaja Piia Mänttärin mukaan opetuspainotteisia tehtäviä ei arvosteta vaan niitä pidetään itsestäänselvyyksinä.

– Opetuspainotteiset tehtävät ovat joutuneet puolustusasemiin, Mänttari totesi.

– Yliopistojen tehtäväksi on asetettu tai ollaan asettamassa yhteiskunnallista vuorovaikutusta, henkilökohtaisten opetussuunnitelmien tekemistä, aiem-

min hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista ja yliopistojen täydennyskoulutusta. Tehtävät lisäävät opettajien työtä, mutta samaan aikaan resursseja ei ole lisätty.

Rakenteiden kehittämistä

OAJ:n kehittämisspäällikkö Olli Luukkainen kertoi meneillään olevasta korkea-asteen koulutuksen rakenteellisesta kehittämisestä, jolla pyritään opetuksen laadun parantamiseen, työvoiman saatavuuden turvaamiseen ja korkeakoulujen rahoituspohjan monipuolistamiseen. Opetusministeriö on antanut yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tehtäväksi strategian kehittämisen vuoteen 2010 mennessä. Näiden pohjustamana Opetusministeriö tekee tarkemman





OAJ:n kehittämispäällikkö Olli Luukkainen kuvasi yliopiston rakenneuudistuksen linjauksia.

rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman vuosille 2010–2012. Toiminnan tehostamisella pyritään saamaan lisäresursseja opetukseen ja tutkimukseen. Opetusministeriön toimintaa pohjaa visioon korkeakoululaitoksesta vuonna 2020. Visiona on, että korkeakouluja ja yksiköitä on nykyistä vähemmän, jotta nämä olisivat

taloudellisesti vahvoja. Vuonna 2020 on enintään 15 yliopistoa ja 18 ammattikorkeakoulua. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen duaalimalli säilyisi edelleen. Luukkaisen mukaan kenttää askarruttaa erityisesti kysymys siitä, miten resursseja riittää kaikille, mikäli tehon hakeminen on johtava piirre.

Yliopistolakiuudistus on osa rakenteellista kehittämistä. Yksi uuden yliopistolain mukanaan tuomista uudistuksista on se, että yliopistojen perustehtäväksi opetuksen ja tutkimuksen rinnalle tulee elinikäisen oppimisen edistäminen. Luukkaisen mukaan tämä tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että yliopistojen pitää ottaa huomioon erilaisten opiskelijoiden taustat ja tiedot. Opiskelun yksilöllistämisen pyrkimys näkyy esimerkiksi siten, että henkilökohtaisten opetussuunnitelmien laatimista ja aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista painotetaan.

Virkasuhteet työsuhteiksi

Yliopistolain uudistuessa henkilöstön asema keskusteltua. Yliopistolain muutos tuo mukanaan virkasuhteiden muuttamisen työsuhteiksi. Työsuhde on toisin kuin virkasuhde kahden osapuolen, työnantajan ja työntekijän, välinen sopimus. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että palvelussuhteen alkaessa siitä laaditaan kirjallinen tai suullinen sopimus, jossa kuvataan työsuhdetta ja sovitaan palkasta. Tällöin työnantaja ei voi yksipuolisesti muuttaa työntekijän kanssa sovitun tehtäviä ilman työntekijän suostumusta.

Työsopimussuhteisiin kuuluu myös se, että määräaikaisuuksille on oltava erityisperuste ja että osa-aikaisille työntekijöille on tarjottava ensin töitä, mikäli lisää tehtäviä ilmaantuu. Työsuhteet poikkeavat virkasuhteista myös siinä, että mikäli työntekijä irtisanotaan ja työntekijä sen riitauttaa, tuloksena ei voi olla viran palauttaminen, vaan pelkästään rahallinen korvaus. Tieteen ja taiteen vapauden turvaamisessa tämä saattaa olla ongelmallista. Myös kelpoisuusvaatimusten tarkistukset ovat kehitteillä. OAJ:ssa nähdään, että vaatimusten olisi oltava kansallisia, sillä muuten työntekijöiden yhdenvertaisuus ja liikkuvuus yliopistojen välillä on uhattuna.

Heli Katajamäki
Lehtori, Vaasan yliopisto

OAJ:n Pohjanmaan alueyhdistys/LTO-jaosto

Lastentarhanopettajat ovat asiantuntijoita, jotka työskentelevät alle kouluikäisten lasten kanssa. Se on työ, joka vaatii lastentarhanopettajalta paljon tietoa, osaamista ja lämpimän sydämen! Tiimissä työskentely on vahvuus, varsinkin, jos tiimissä on kaksi lastentarhanopettajaa ja lastenhoitaja.

Lastentarhanopettajan palkka ei vastaa työn vaatimustasoa. Ja palkkojen nosto on työ, joka jatkuu. Tärkeä on myös, että kunnissa on TVA, ja että on selvästi eroteltu, mitä on lisätyö ja miten paljon eri lisätehtävistä maksetaan.

Palkkauksessa on tavoite, että lastentarhanopettajien palvelussuhteen ehtoja koskeva sopimus siirretään OVTES:een ja päätöksen siitä on tehnyt OAJ:n ylin päättävä elin - valtuusto. Tämä tavoite on OAJ:n toimintasuunnitelmassa vuosille 2009 - 2010.

Kaikkien opettajien palvelussuhteen ehdoista tulee sopia opetusalan sopimuksessa. Palvelussuhteen ehdoista neuvottelee ammattijärjestö ja lastentarhanopettajat ovat pääsääntöisesti OAJ:n jäseninä. OAJ katsoo, että edunvalvonnan kannalta kunnan opetusalan sopimus on parempi vaihtoehto lastentarhanopettajille kuin yleinen virka- ja työehtosopimus.

Gun Väkeväinen
LTO, KM, luottamusmies,
vara pj OAJ Pohjanmaan alueyhdistys/LTO jaosto

Kaksikieliset ammattitaidon SM-kilpailut Vaasassa

Nuorten ammattitaidon SM-kilpailut TAITAJA 2009 käytiin 25. - 27.3.2009 Botniahallissa, joka sijaitsee kylläkin Mustasaaren kunnassa. Tapahtuman järjestivät yhdessä Vaasan ammattiopisto ja Yrkesakademin i Österbotten tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Kilpailut järjestettiin ensimmäistä kertaa todella kaksikielisesti, jolloin kilpailutehtävät, opasteet ja opastajat ja kaikki muu palvelu kilpailijoille ja vierailijoille tarjottiin niin suomeksi kuin ruotsiksi. Kilpailujen suojelijana toimi tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Taitaja-kisat on vuosittainen tapahtuma, jossa ammatillisten oppilaitosten opiskelijat kilpailevat ammattiosaamisessa. Kilpailuihin voivat osallistua kilpailuvuonna enintään 20 vuotta täyttäneet ammattiopiskelijat. Alueellisten karsintojen kautta kisoihin selvinneitä nuoria mestaruudentavoittelijoita oli tänä vuonna 350 yhteensä 37:ssä kilpailulajissa. Botniahallissa oli toisesta vilinää, vilskettä, kolinaa ja kalsketta, kun eri kilpailulajeissa oli kolmena kilpailupäivänä tiivis työnteke käynnissä!

Virallisten kilpailulajien lisäksi oli kaksi näytöslajia: yrittäjyys ja hevostenhoito. Myös ammattinäytöksiä järjestettiin mm. lastenhoitajan ja turvallisuusalan töistä. Mestaruuksien selvittämisen lisäksi Taitaja-kilpailujen avulla pystyttiin tarjoamaan uravalintaansa miettiville peruskoululaisille hyvä kuva ”oikeista töistä”, sillä kaikki kilpailutehtävät ja ammattinäytökset toteutettiin oikeilla työvälineillä ja -menetelmillä.

Samanaikaisesti SM-kilpailujen kanssa järjestettiin myös Taitaja9, kädentaitokilpailu peruskoulun yhdeksäsluokkaisille ja Abilympics, vammaisten ja erityisryhmien ammattitaitokilpailu. TAITAJA 2009:n teemoja Vaasassa olivat kaksikielisyys, pohjoismainen yhteistyö, kestävä kehitys ja yrittäjyys. Muutamissa lajeissa kilpailikin edustajia Ruotsista, Norjasta, Hollannista ja Virossa, jotka eivät toki-kaan voineet kilpailla Suomen mestaruudesta, mutta osallistuivat muuten täysipainoisesti lajiinsa. Nuoret kilpailijat kertoivat, että oli todella jännittävää ja hyödyllistä mittaattaa oma osaamisensa naapurimaan opiskelijakollegan osaamiseen. Osa ulkomaalaisista osallistujista oli hakemassa kilpailukokemusta ja lisäoppia tavoitteenaan menestys Kanadassa nyt syksyllä järjestettävissä ammattitaidon MM-kisoissa.

Kilpailujen onnistuneet järjestelyt vaativat tiivistä yhteistyötä järjestävien oppilaitosten välillä, osallistuihan puolitoista vuotta kestäneeseen etukäteissuunnitteluun, sitten rakentamiseen, purkamiseen ja kilpailupäivinä toimimiseen käytännössä molempien oppilaitosten koko henkilökunta. Opiskelijoita, jotka

toimivat eri tehtävissä, osallistui yhteensä 1400. Mutta, kaikki tämä ei olisi ollut mahdollista ilman ennätyksellisen suurta yritysyhteistyöverkostoa. Noin 450 yritystä mahdollisti kisojen toteuttamisen. Yritykset ja yhteisöt osallistuivat kisoihin eri tavoin, osasta saimme tuomareita ja muita erityisasiantuntijoita kilpailulajeihin, osa auttoi esimerkiksi toimittamalla materiaaleja tai palkintoja.

TAITAJA 2009 Vaasassa oli yleisömenestys. Virallisen laskennan valmistumisen jälkeen voitiin todeta Botniahallissa vierailleen 46 286 kävijää, mikä määränä ylitti reilusti järjestäjien ennako-odotuksena olleet noin 35 000 vierailijaa. Ammatillinen koulutus sai runsaasti näkyvyyttä ja toivottavasti sen arvostuskin nousi, mitkä ovatkin Taitaja-kilpailujen kaksi päätavoitetta. Ensi keväänä TAITAJA 2010- kilpailut järjestää Oulu.

Leena Nyberg

Elämäntyönä vaikuttaminen

– Olen aina ollut kiinnostunut vaikuttamisesta ja jos en olisi lähtenyt mukaan järjestötoimintaan olisin varmasti mukana jossain muussa yhteiskunnallisessa toiminnassa, tiivistää alkuvuodesta miehen ikään ehtinyt luokanopettajaliiton puheenjohtaja ja Seinäjoen Niemistön koulun rehtori Matti Sippola elämänsäfilosofiaansa.

– Järjestötoiminta on tuonut elämäni sekä sisältöä että hyviä ihmissuhteita, toteaa Sippola. Vuonna 1995 Seinäjoen OAY:n varapuheenjohtajan tehtävistä alkanut järjestöura on tuonut matkan varrella yhä vaativampia haasteita, jotka huipentuivat vuonna 2006 valintaan luokanopettajaliiton puheenjohtajaksi jota tehtävää Matti hoitaa edelleen.

Matin päivänä 24.2.1959 Alavudella maanviljelijäperheeseen syntynyt valtakunnantason järjestövaikuttaja sai vanhemmiltaan perinteisen kasvatuksen. Tulevalle opettajalle sopivasti Matti oppi lukemaan jo ennen kouluikää. Suoritettuaan ylioppilastutkinnon vuonna 1978, aloitti Sippola opinnot Seinäjoen kauppaoppilaitoksessa laskentatoimen linjalla, joka loi sopivasti pohjaa tulevalle elämänuralle.

– Kauppiksessa hankittu konekirjoitustaito kymmensormijärjestelmällä, on osoittautunut elämän varrella todella tarpeelliseksi ja tärkeäksi, muistelee Matti kauppiusvuosiaan. Varusmiespalveluksen Matti suoritti Oulun Hiukkavaarassa kotiutuen kersanttina. Armeijan jälkeen Matti teki Alavudella pari vuotta sijaisuuksia ja vuonna 1982 alkoivat opinnot Rauman OKL:ssä. Valmistuttuaan Kasvatustieteiden Maisteriksi vuonna 1987 Matti työskenteli opettajana Orimattilassa vuodet 1987–1989 sekä Parkanossa lukuvuoden 1989–1990. Seinäjoella opettajan ura alkoi vuonna 1990 Huhtalan koulussa. Nykyisessä työpaikassaan Niemistön koulun rehtorina Sippola on toiminut vuodesta 1999.

Yksi merkkipaalu Matin uralla on ollut valinta OAJ:n valtuustoon nelivuotiskaudeksi 2002–2006. Tärkeimmäksi valtuustovuosiensa saavutukseksi Sippola nostaa hänen tekemänsä ponsiesityksen pohjalta peruskouluissa käyttöönotetun kolmannen YT-tunnin.

– Se kannustaa aina, kun huomaa että sellaiset asiat joihin on ollut mahdollisuus vaikuttaa menevät eteenpäin, Matti myöntää.

Valinta luokanopettajaliiton puheenjohtajaksi avasi uuden oven Matin elämässä. Toiminta valtakunnan tason vaikuttajana on merkinnyt vapaa-ajan vähenemistä minimiin, mutta toisaalta mahdollisuudet vaikuttaa opetusalan toimintaedellytyksiin ovat merkittävästi kasvaneet. Luokanopettajaliiton puheen-



johtajuuden lisäksi Matti on OAJ:n pedagogisen toimikunnan varapuheenjohtaja ja koulutuspolittisen toimikunnan jäsen. Järjestövaikuttamisensa keskeisimmät haasteet Matti näkee peruskoulun palkkausjärjestelmän kehittämisessä.

– Peruskoulussa on palkkaus saatava vastaamaan työn vaativuutta ja koulutustasoa. Lisäksi luokilla 1–9 on otettava käyttöön yhtenäinen palkkaus aineen- ja luokanopettajilla. Luokanopettajaliiton puheenjohtajana Matti kantaa huolta myös oman ammattikuntansa eli luokanopettajien alhaisesta järjestäytymisasteesta.

– Mielestäni jokaisen opetustyötä tekevän tulisi liittyä myös oman ainejärjestönsä jäseneksi. Pelkkä OAJ:n jäsenyys ei vielä riitä siihen että demoratia opetuslalla työskentelevien kesken toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla, muotoilee Sippola.

Matti kokee olevansa etuoikeutettu pystyessään vaikuttamaan ammatikuntansa asioihin eturivistä, mutta muistuttaa samalla taustajoukkojen merkityksestä.

– Ilman puolisoni Kertun ja työtovereideni tukea en tätä työtä kykenisi tekemään. Kun kalenterissa on vuoden aikana vain muutamia vapaita viikonloppuja vaatii se erityisesti puolisolta ymmärtämystä ja myötälämistä. Henkisen kunnan lisäksi myös fysiikka on kaksi maratonia juosseella ja aktiivisesti salibandya harrastaneella ay-vaikuttajalla kunnossa.

– Nykyisin vähäinen vapaa-aika kuitenkin kuluu paljolti penkkiurheilun parissa, päättää Sippola.

Pohjanmaan opettaja toivottaa Matille menestystä etujemme valvojana!

Teksti ja kuva: Lasse Mansikka-aho

Alueyhdistys vaikuttaa ja kouluttaa



Perinteinen KOPE -kurssi järjestettiin tällä kertaa Härjän Kuntokeskuksessa. Teemana oli mm. työssä jaksaminen ja ajanhallinta. Kuvassa kurssin osanottajia Merja Koiviston ohjaamassa aamuvenyttelyssä.



Alueyhdistyksen hallituksen edustajat Ari Rousu, Jarmo Juupaluoma, Paula Kotirinta, Anders Ohls ja Miia Raunio kävivät vierailulla maakuntajohtaja Asko Peltolan luona kertomassa alueemme koulutusasioista. Kuvassa Jarmo Juupaluoma, Paula Kotirinta ja Ari Rousu.



Maakuntajohtaja Asko Peltola kertoi alueyhdistyksen edustajille EP:n liiton toiminnasta.



SANASELITYKSET LASTEN SUUSTA:

1. NEUVOTTELU

- "Että puhutaan. Mennään kouluun!"
- "Puhumista..."
- "Puhumista...kaikkea järjestämistä"
- "Lumisotaa!"
-

2. TYÖ- JA VIRKAEHTOSOPIMUS

- "Että joskus ommellaan"
- "Sovitaan työ"
- "Vaikka lainvastaista tai sellaista"
- "Sovitaan jalkapallosta!"

3. JÄRJESTELYERÄ

- "Että järjesteleee paikkoja"
- "Että järjestellään"
- "Tavallista järjestelyä kyllä"
- "Kuppeja laitetaan paikoilleen"

4. LOMAUTUS

- "Että pitää lomaa"
- "Että joku lapsi putoaa tuoilta"
- "Että on hauskaa ja kaikkea!"
- "Säästää rahaa"

5. LOMARAHA

- "No, voi olla vaikka paljo rahaa"
- "Lomalla joku säästää rahaa ja sinne pannahan..."
- "Että ei tuhlaa rahaa"
- "Pitää säästää"

6. TYÖTAISTELU

- "Että taistelee"
- "Että on kisa"
- "Se on sellaista kisaamista, että kumpiko voittaa töissä!"
- "Taistellaan miekalla"

Vastaajina toimivat Kurikassa kaksi tyttöä ja poikaa Mari Rinta-Nikkolan haastattelemina